

Про роботу Науково-методичної ради Державного архіву Харківської області у 2017 році

Робота Науково-методичної ради (далі – НМР) здійснювалася згідно з Планом, затвердженим заступником директора Державного архіву Харківської області (далі – Державний архів) на 2017 рік.

Протягом 2017 року відбулося **7 засідань** НМР ДАХО, у тому числі 2 позапланових.

Основними питаннями, які було розглянуто на засіданнях НМР Державного архіву, є питання організації, визначення основних напрямків та оцінки результатів науково-дослідної та методичної роботи.

Протягом звітної періоду НМР розглянула і схвалила **6 тематичних переліків** документів і матеріалів, підготовлених до on-line виставок для розміщення на веб-сайті Державного архіву.

Частина з них приурочена до відзначення пам'ятних та знаменних дат. 2017 рік було проголошено Роком Української революції 1917 - 1921 рр. У рамках зазначених заходів у січні 2017 року Державним архівом на веб-сайті було відкрито on-line виставку **“До 100-річчя подій Української революції 1917-1921 року”**, присвячену подіям, пов'язаним із визвольною боротьбою початку ХХ століття та утвердженням української державності.

У травні 2017 року до Дня пам'яті жертв політичних репресій в Україні було підготовано перелік документів **«Німецька «національна операція» НКВС»**. На виставці представлено документи про репресії представників німецької діаспори: Грішау Евальда Івановича, Вайблінгера Ричарда Генріховича, Засе Августа Карловича та Шнакенберга Івана Івановича, які стали жертвами фальсифікацій НКВС.

У 2017 році виповнилося 160 років від дня народження українського історика, академіка АН УСРР Дмитра Івановича Багалія. До цієї дати на веб-сайті Державного архіву розміщено on-line виставку **“Видатний український історик Д. М. Багалій”**. Експозиція висвітлює, зокрема, такі напрямки діяльності вченого як написання та підготовка до видання «Истории г. Харькова за 250 лет его существования (с 1655 по 1905 год)», участь у підготовці XII Археологічного з'їзду у м. Харкові та збір етнографічних матеріалів для майбутнього музею, організація археологічних та етнографічних експедицій у Харківській губернії та інше.

Державним архівом систематично проводяться виставки, присвячені національним меншинам, які проживають на території Харківської області. На цьогорічній виставці **“З історії грецької діаспори”** відвідувачі сайту могли ознайомитися з матеріалами, що висвітлюють маловідомі факти з життя окремих представників грецької діаспори на Харківщині: Челпана Костянтина Федоровича, Кіріцева Антона Івановича та Ялі Сави Георгійовича. Виставка може зацікавити не тільки грецьку громаду, але і для представників інших народностей, що мешкають на території Харківщини, адже виставки подібної

тематики дозволяють краще уявити всю культурну різноманітність Слобожанщини.

Крім того, Державним архівом у 2017 році презентовано перелік документів до on-line виставки **“Латиші на Харківщині”**, до якого увішли матеріали, присвячені яскравим представникам латиської діаспори. Це Юлій Семенович Цауне, архітектор, викладач Харківського технологічного інституту, колезький секретар; Іван Якович Пуре, студент Харківського технологічного інституту; Карл Петрович Бітте, колишній командир роти 130 Богуновського стрілецького полку 44 Київської дивізії, начальник учбової частини Харківських курсів вдосконалення командного складу; Карл Якович Розенталь, директор Латиського робітничого клубу в м. Харкові.

Окремо було розглянуто **перелік ілюстративних матеріалів** до on-line виставки **“Латиші на Харківщині”**, підготовлений Центром краєзнавства при Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна. Це, зокрема, фото будинків, споруджених за проектами видатного архітектора Ю. С. Цауне, світлини голови Харківської міськради в 1927-1929 рр. уродженця Риги Я. К. Кожухова, зображення меморіальної дошки на честь видатного латиського мовознавця, професора Харківського університету Я. М. Ендзеліна та ін.

Вказані переліки документів призначено для включення до спільного on-line виставкового проекту Державного архіву Харківської області з ТронькоЦетром.

Науково-дослідна робота архіву здійснюється у різних напрямках.

На засіданні НМР було розглянуто **1 проект статті: “Грецька «національна операція» НКВС: розправа над К.Ф. Челпаном”** (автор: В. А. Плисак, головний спеціаліст відділу інформації, використання документів та документального забезпечення Державного архіву Харківської області). У запропонованій статті на прикладі долі головного конструктора дизельних двигунів заводу № 183 (Харківський паровозобудівний завод) Костянтина Федоровича Челпана відображено трагедію багатьох представників грецької національної групи на Харківщині в період масових політичних репресій 30-х років ХХ століття. Для підготовки матеріалу було використано особову справу студента Харківського технологічного інституту та архівно-слідчу справу репресованого К. Ф. Челпана.

Крім того, у 2017 році було заплановано підготовку статті «З історії архівної справи на Харківщині», присвячену 100-річчю створення системи архівних установ в Україні (автор: О. В. Сафонова, головний спеціаліст відділу інформації, використання документів та документального забезпечення Державного архіву Харківської області). Але, у зв'язку з тим, що головний спеціаліст взяла участь у засіданні клубу “Краєзнавець”, яке відбулося у Державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка, було підготовлено доповідь **“З історії архівної справи на Харківщині”**. Запропоновані тези інформують про основні етапи становлення архівної справи на Слобожанщині, розвиток

архівних зібрань від створення історичного архіву при історико-філологічному товаристві Харківського університету в 1880 р. до наших днів, долю архівних фондів під час Другої світової війни, сучасний стан галузі тощо.

Тематика методичних розробок Державного архіву підпорядковується забезпеченню пріоритетних напрямків практичної роботи держархіву області, архівних відділів райдержадміністрацій і міськрад міст обласного значення Харківської області, архівних підрозділів підприємств, установ та організацій.

Протягом звітнього періоду НМР розглянуто і схвалено **1 методичну розробку**. Це пам'ятка **“Про ведення архівними відділами районних державних адміністрацій та міських рад міст обласного значення Харківської області картотеки обліку роботи з юридичними особами-джерелами формування документами Національного архівного фонду”** (укладач: О. С. Гнезділо, начальник відділу організації та координації архівної справи, обліку та довідкового апарату Державного архіву Харківської області). Планом науково-дослідної та методичної роботи на 2017 рік було передбачено створення методичних рекомендацій на вказану тему, але в процесі роботи план було скореговано і підготовлено пам'ятку. Основними завданнями даної розробки є покращення якості роботи архівних відділів районних державних адміністрацій та міських рад міст обласного значення Харківської області, надання їм методичної допомоги у частині забезпечення контролю за діяльністю установ, організацій та підприємств – джерел формування НАФ. Пам'яткою визначено основні документи, які повинні відкладатись у ході цієї роботи та особливості ведення карток обліку роботи з джерелами формування НАФ.

Також на засіданнях НМР обговорено результати впровадження у роботу Державного архіву **3-х методичних розробок**: “Інструкції з обліку документів у Державному архіві Харківської області” (упроваджувач: відділ організації та координації архівної справи, обліку та довідкового апарату Державного архіву); “Методичних рекомендацій щодо підготовки планово-звітньої документації трудовими архівами” (упроваджувачі: відділ організації та координації архівної справи, обліку та довідкового апарату Державного архіву, працівники трудових архівів Харківської області) та “Методичних рекомендацій щодо роботи з документами фондів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років” (упроваджувач: відділ інформації, використання документів та документального забезпечення Державного архіву). Вищезазначені науково-методичні розробки не потребують доопрацювання.

Також на засіданнях НМР розглянуто питання про стан підготовки Анотованого реєстру описів фондів радянського періоду Державного архіву Харківської області.

Протягом звітнього періоду НМР схвалено **2 рукописи** друкованих видань: **об'єднаного видання науково-інформаційного вісника «Харківський архівіст» за 2015-2016 роки** (позапланово) та **за 2017 рік**. Крім

того, було розглянуто питання про стан підготовки збірника архівних документів «Поляки на Харківщині».

Позапланово розглянуто пропозиції Державного архіву до Перспективного плану науково-видавничої роботи на 2018-2022 роки та до Програми підготовки архівних довідників на 2018-2020 роки.

Крім того, розглянуто звіт про роботу Науково-методичної ради Державного архіву за 2016 рік; план виставкової діяльності Державного архіву на 2018 рік та план роботи Науково-методичної ради Державного архіву Харківської області на 2018 рік.

**Секретар Науково-методичної ради,
провідний методист відділу організації
та координації архівної справи,
обліку та довідкового апарату**

Ю.С. Гриньова